

יסוד איתן

רושם בל ימחה

"חנוך לנער על פי דרכו" - חנוך - לשון התחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה. (רש"י בראשית יד, יד)

מצווה שיחנכו את הנער - והוא שירגילנו מנעוריו אל השלמות אם בדעות, אם במעשים ובמידות, כי ההרגל שיורגל בנעוריו, יעשו בו חיקוי עצום ורושם שמור בנפש לא יסור גם לעת זקנה. (מלבי"ם משלי כב, ו)

חז"ל מדמים את הילד לנייר חדש שאינו מחוק, שכל דבר עושה עליו רושם.

פעמים רבות אנו מדמים לעצמנו שילד אינו קולט את הדברים המתרחשים, וטעות היא. כי אף אם אמנם לא מבין, אך הדברים נרשמים בתוכו, וכשמבגר, צפים הזכרונות ועולים, ואז מתגלים הם ב"מלוא הדרם" אצל הילד שגדל, בשילוב מסקנות ממה שראה אצל הוריו.

(רבי חיים פרידלנדר / מסילות חיים בחינוך ח"א, עמ' 61 - 62)

הרב דסלר זצ"ל חשש לדברי הגמרא האומרת: "שבשעתא - כיוון דעל על" -טעות, כיוון שחדרה, חדרה, ועל כן הקפיד על דרכי חינוך הפעוטות.

פעם שמע הרב דסלר כיצד מנסים להרגיע פעוט שהתלונן כי קיבל מכה בנופלו מכסא גבוה: "אל תבכה, אנחנו ניתן מכה לכסא!"

המשגיח הביע את מורת רוחו לנוכח תגובה זו, ואמר כי מחנכים אותו בזה לנקמה.

(הרב אשר ברגמן / הגדה לבית יעקב, עמ' רסד)

כוחה של אם

לצערנו נשכח בימינו עניין החינוך בבית, וסומכים על ה"חדרים" ועל שאר מוסדות החינוך.

אך זאת יש לדעת כי אין תחליף לאבא ולאמא, ובעיקר לאמא, ושומה עליה לנצל את כוח השפעתה על ילדיה כדי לטעת בהם יסודות נאמנים - ודווקא בגיל הרך - לאהבת תורה, ליראת שמים, לצניעות ולשאר מידות טובות.

הרב אליהו רוט זצ"ל / במסילה העולה, עמ' נג)

מספרים על הרב מפוניבז' שהגיע פעם למנזר שנלקחו אליו מאות ילדים יתומים יהודים בזמן השואה, וביקש להוציאם. הכומר התנגד באומרו שמדובר בילדים קטנים ולא ניתן לדעת מי מהם יהודים. ביקש ממנו הרב מפוניבז', שיתן לו לראות את הילדים רק לדקה אחת.

"מה תעשה בהם בזמן כה קצר?" לגלג המנהל, אך הסכים. הרב מפוניבז' נכנס לאולם הגדול בו היו כל ילדי המנזר והכריז בקול: "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד". נשתררה דממה, ופתאום קפצו וניגשו אליו כמאתיים ילדים בקריאות "מאמע, מאמע" (אמא, אמא). והרב קיבל אישור להוציאם מן המנזר.

כה רב היה כוחן של האמהות היהודיות, שעל אף שהיו ילדיהן כה קטנים בעת אשר נלקחו מהם, כבר הצליחו לחרוט בעומק ליבם בחרט ברזל בל יימחק את מילות האש המקודשות המלוות את עם ישראל בכל הדורות.

(הרב א' זכאי / מצוות הנשים, עמ' 371)

פיקוח קפדני

כשבונים בניין, ידוע שההקפדה הגדולה ביותר היא בשלב היסודות, שהרי כל הבניין נשען עליהם והפיקוח בזה הוא מאוד קפדני.

בקומות העליונות העניין פחות קריטי אם לא עושים בדיוק מה שאמר המהנדס, אבל ביסודות כל סטייה וכל שגיאה מסוכנת עד למאוד.

ולכן אדרבה, על ילדים קטנים צריך לשמור עליהם בתכלית השמירה, אם זה במאכלות, בהסתכלות, בשמיעה, בקריאה וכדומה. כמו כן, דווקא אצלם צריך להיזהר יותר במה שנותנים להם לאכול, כי הם בשלב של יציאת היסודות.

לפעמים כאשר יש למבוגרים ספק בכשרות על מאכל מסוים, וכדי לחסוך כביכול נותנים אותו לילדים הקטנים. אף אנו נאמר להם: רחמו על הילד!

המסילת ישרים אומר על המאכלות האסורים - "שמכניסים טומאה ממש בליבו ובנפשו של אדם, עד שקדושתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו... והנה הוא נשאר בהמי וחומרי, משוקע בגסות העולם הזה".

ומכאן שיש להתייחס למאכלות האסורות בחומרה יתרה יותר משאר איסורים.

(הרב אליהו רוט זצ"ל / עקרונות בחינוך ילדים, עמ' פב - פג)